

DANES-PICTA.COM

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI WOJSK OBRONY POWIETRZNEJ KRAJU

Egz. nr 1

ASG WP wewn. 3551/80

Plk dr Tadeusz KROPIOWSKI
Mjr dypl. Alfred KAZANIECKI
Mjr dypl. Stanisław MIODEK

MANEWR WOJSK RAKJETOWYCH OPK

Skrypt

49577

WARSZAWA

SIERPIEN

1980

Colour Chart #13

DANES-PICTA.COM

W. Buchalik

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI WOJSK OBRONY POWIETRZNEJ KRAJU

ASG WP wewn. 3551/80

Egz. nr 1

(13)

Plk dr Tadeusz KROPIOWSKI
Mjr dypl. Alfred KAZANIECKI
Mjr dypl. Stanisław MIODEK

MANEWR WOJSK RAKJETOWYCH OPK

Skrypt

49577

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1980

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

JAWNE

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK

KATEDRA TAKTYKI WOJSK OPK

ASG wewn. 3551/80

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)

Egz.Nr..... 1

"ZATWIERDZAM"
SZEFE KATEDRY

płk dr nawig. Jerzy FIJAŁKOWSKI

Dnia1980 r.

Płk dr Tadeusz KROPIOWSKI

Mjr dypl. Alfred KAZANIECKI

Mjr dypl. Stanisław MIODEK

Przełlas -

*prot. 1 z dn. 2.01.97
dy-*

MANEWR WOJSK RAKIETOWYCH OPK

Skrypt

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1980 r.

S P I S T R E Ś C I

Str

WSTĘP	3
I. OGÓLNE WIADOMOŚCI O MANEWRZE WOJSK RAKIETOWYCH OPK	4
II. ORGANIZACJA I PLANOWANIE MANEWRU DYWIZJONAMI RAKIETOWYMI W ODDZIALE /ZWIĄZKU TAKTYCZNYM/ WOJSK RAKIETOWYCH OPK	9
III. MANEWR DYWIZJONAMI RAKIETOWYMI W ODDZIALE /ZWIĄZKU TAKTYCZNYM/ WOJSK RAKIETOWYCH OPK	14
1. Manewr dywizjonu ogniowego	15
2. Manewr dywizjonu technicznego	22
IV. ZABEZPIECZENIE BOJOWE MANEWRU DYWIZJONAMI RAKIETOWYMI W ODDZIALE /ZWIĄZKU TAKTYCZNYM/ WOJSK RAKIETOWYCH OPK	26
BIBLIOGRAFIA	29
ZALĄCZNIKI	
Nr 1 - Treść dokumentów manewru operacyjnego	30
Nr 2 - Treść dokumentów manewru taktycznego	32
Nr 3 - Wariant ustawienia kolumny marszowej dywizjonu ogniowego OPK wyposażonego w PZR S-75M	35
Nr 4 - Wariant ustawienia kolumny marszowej dywizjonu ogniowego OPK wyposażonego w PZR S-125M ..	36
Nr 5 - Normy pracy bojowej obsługi dywizjonu ogniowego dotyczące manewru	37
Nr 6 - Normy pracy bojowej obsługi dywizjonu technicznego dotyczące manewru	38
Nr 7 - Wariant ustawienia kolumny marszowej dywizjonu technicznego OPK	39

W S T Ę P

Manewr jako jedna z zasad sztuki wojennej nie jest zjawiskiem nowym. Kształtował się w ciągu historii wojen, odgrywając coraz to większe znaczenie. Jego celem była chęć zapewnienia własnym wojskom możliwie dogodnych warunków do skuteczniejszego działania oraz postawienie przeciwnika w niekorzystnej sytuacji i rozstrzygnięcie walki na swoją korzyść mniejszym wysiłkiem i z mniejszymi stratami.

Manewr stosowany jest w różnych rodzajach sił zbrojnych i wojsk. Jest on również wykonywany przez wojska rakietowe OPK.

Mimo iż sprzęt bojowy będący w uzbrojeniu wojsk rakietowych OPK, ogólnie rzecz biorąc, nie jest sprzętem o wysokich walorach manewrowych, a wprowadzenie systemów zautomatyzowanego dowodzenia jeszcze bardziej pogłębia "stacjonarność" tych wojsk, potrzeba wykonania manewru jest i będzie w przyszłości sprawą aktualną.

Realizacja manewru siłami i środkami wojsk rakietowych OPK nie jest sprawą prostą. Wymaga uprzedniego szczegółowego zaplanowania i zorganizowania oraz wszechstronnego zabezpieczenia.

Wiele cennego materiału w zakresie celowości, sposobów, częstotliwości i możliwości wykonywania manewru, a także innych zagadnień manewru siłami i środkami wojsk rakietowych OPK dostarczyły wojny lokalne w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie. Sporo doświadczeń w tym zakresie zgromadzono również w wojskach OPK naszego kraju na podstawie wieloletniego okresu szkolenia wojsk, a w tym wielu ćwiczeń wojsk rakietowych OPK.

W skrypcie, przeznaczonym głównie dla słuchaczy kursów OPK, przedstawione są ogólne zasady manewru wojsk rakietowych OPK oraz sposoby wykonania manewru pododdziałami w oddziale /związku taktycznym/ wojsk rakietowych OPK wyposażonymi w przeciwlotnicze zestawy rakietowe S-75M, "Wołchow" /SA-75M "Dwina"/ i S-125 "Newa".

I. OGÓLNE WIADOMOŚCI O MANEWRZE WOJSK RAKIETOWYCH OPK

Pododdziały, oddziały /związki taktyczne/ wojsk raketowych OPK powinny być w gotowości do wykonania zadania zwalczania nieprzyjaciela powietrznego w dowolnych warunkach.

W okresie organizacji działań i doskonalenia obrony powietrznej, a także w czasie działań bojowych może wyniknąć konieczność wykonania manewru siłami dywizjonu raketowego, kilkoma dywizjonami, oddziałem /związkiem taktycznym/ lub raketami.

Pojęciem "manewr" w wojskach raketowych OPK określa się planowy, zorganizowany ruch związkami taktycznymi /oddziałami, pododdziałami/, ich częścią sił i środków lub ogniem w celu stworzenia najdogodniejszych warunków do wykonania zadania bojowego.^{1/}

Manewr jest więc przedsięwzięciem realizowanym w określonym celu.

Z teorii i praktyki użycia wojsk raketowych OPK wynika, że manewr dywizjonami raketowymi, oddziałami /związkami taktycznymi/ wojsk raketowych OPK wykonuje się między innymi w celu:

- wzmocnienia lub odtworzenia obrony powietrznej /systemu ognia/ oddziałów /związków taktycznych/ na zasadniczych kierunkach uderzeń nieprzyjaciela powietrznego;
- organizacji obrony powietrznej nowych obiektów i rejonów;
- wyprowadzenia oddziału /związku taktycznego/ wojsk raketowych OPK i niedopuszczenia do działań nieprzyjaciela powietrznego na trasach skrytego podejścia do bronionych obiektów, stanowisk startowych, technicznych i stanowisk dowodzenia;
- wyprowadzenia dywizjonów spod uderzenia lub przejścia na zapasowe stanowiska startowe /techniczne/.

Manewr może również być wykonywany w innym celu na przykład dla skrytego wprowadzenia dywizjonów raketowych w rejon intensywnych lotów lotnictwa nieprzyjaciela.

1/ Patrz: Tymczasowa instrukcja organizacji i prowadzenia manewru siłami i środkami artylerii raketowej OPK Wyd. DW OPK, 1967, s.4.

Zastanówmy się krótko nad realizacją poszczególnych celów manewru.

Obronę powietrzną siłami oddziałów /ZT/ wojsk raketowych organizuje się z uwzględnieniem spodziewanego charakteru działań nieprzyjaciela powietrznego.

Nowe środki walki nieprzyjaciela lub nowe, nie uwzględnione poprzednio sposoby działania itp. powodują, że obrona powietrzna powinna być stale doskonalona: zarówno w okresie pokoju, jak też w czasie wojny. Nieprzyjaciel powietrzny ma bowiem zawsze inicjatywę w wyborze kierunku, wysokości, czasu uderzenia.

Manewr w celu wzmocnienia obrony powietrznej obiektów, systemu ognia wojsk raketowych OPK w ogóle, a oddziałów /ZT/ WR OPK w szczególności, może być wykonywany w okresie pokoju i w czasie wojny. Natomiast manewr, którego celem jest odtworzenie obrony powietrznej obiektu, systemu ognia odbywa się z reguły w czasie wojny. Wykonuje się go zwykle siłami danego oddziału /ZT/ lub przydzielonymi dodatkowo.

Jeżeli chodzi o manewr, wykonywany w celu obrony powietrznej nowych obiektów i rejonów, to jego potrzeba wynika z tego, że znaczenie poszczególnych obiektów, rejonów na terytorium kraju może ulegać zmianie. Jedne obiekty mogą tracić swoją ważność na skutek zniszczeń lub z innych powodów, natomiast ważność innych obiektów może wzrosnąć.

W związku z tym może powstać konieczność obrony nowych obiektów siłami oddziałów /ZT/ lub dywizjonów WR OPK, zdjętych z obrony powietrznej innych obiektów lub rejonów. Manewr ten może być wykonany jeszcze w okresie pokoju, głównie jednak - w czasie wojny.

Podczas działań wojennych WR OPK manewr dywizjonami stosować mogą również szeroko w celu wprowadzenia w błąd nieprzyjaciela odnośnie do rzeczywistego ugrupowania dywizjonów /oddziałów, ZT/. O skuteczności takiego manewru może świadczyć fakt, że podczas działań wojennych w Wietnamie lotnictwo amerykańskie około 40 procent ogółu uderzeń /na stanowisko startowe/ wykonało na stanowiska pozorne. Często jako stanowiska pozorne wykorzystywano stanowiska opuszczane przez dywizjony raketowe, wykonujące manewr na nowe stanowiska startowe.

Doświadczenia działań wojennych potwierdzają, że nieprzyjaciel powietrzny dużo wysiłku przeznaczal na niszczenie i obezwładnianie środków OPK, zwłaszcza tych, które najbardziej utrudniały lub uniemożliwiały wykonanie zadania środkom napadu powietrznego. Atakowanie stanowisk technicznych i stanowisk dowodzenia, a zwłaszcza dywizjonów na stanowiskach startowych, w wojnach lokalnych było powszechne i systematyczne, przy czym dywizjony rakiet przeciwlotniczych atakowane były również przez grupy dywersyjne, a nawet przez jednostki broni pancernej/np. w Egipcie/.

Jednym z zasadniczych sposobów ochrony i środków wojsk rakietowych przed kolejnymi uderzeniami nieprzyjaciela jest wyprowadzenie ich na stanowiska zapasowe. Dlatego po odparciu pierwszego zmasowanego uderzenia ŚNP nieprzyjaciela - a jeśli to możliwe, to i przed tym uderzeniem - część dywizjonów rakietowych przegrupowuje się na zapasowe stanowiska startowe w celu utrudnienia nieprzyjacielowi wykonania uderzenia obezwładniającego lub uniemożliwienia obejsścia rozwiniętych w ugrupowaniu bojowym dywizjonów rakietowych.

W wypadku dużego prawdopodobieństwa posiadania przez przeciwnika dokładnych danych o położeniu zasadniczych stanowisk startowych część dywizjonów rakietowych na stanowiska zapasowe przechodzi również przed uderzeniem ŚNP nieprzyjaciela.

Na nowe stanowiska dywizjony przechodzą ponadto w celu poprawienia ugrupowania bojowego, odtworzenia naruszonej na danym kierunku obrony lub w wypadku niemożliwości prowadzenia działań bojowych z dotychczasowych stanowisk.

Zagadnienie wyprowadzenia sił i środków wojsk rakietowych OPK spod uderzenia nieprzyjaciela jest szczególnie skomplikowane w okresie zagrożenia. Chodzi bowiem o to, żeby możliwie najwięcej sił i środków WR OPK wzięło udział w odparciu pierwszych zmasowanych uderzeń nieprzyjaciela przy minimalnych stratach własnych.

Wyróżnić można dwa rodzaje manewru wojsk rakietowych OPK:

- manewr operacyjny;

- manewr taktyczny^{2/}

2/ W literaturze manewr taktyczny i manewr operacyjny określone są jako rodzaje manewru.

Pod pojęciem manewru operacyjnego rozumie się manewr organizowany przez dowództwo związku operacyjnego /lub operacyjno-taktycznego/ wojsk OPK i wykonywany siłami związku taktycznego /oddziału, dywizjonu/ wojsk raketowych OPK w ramach systemu OPK, a nawet w ramach współdziałających sąsiednich systemów obrony powietrznej państw Układu Warszawskiego.

Mianem manewru taktycznego określa się manewr wykonywany dywizjonami raketowymi /ogniowymi, technicznymi/ wewnątrz ugrupowania bojowego związku taktycznego /oddziału/ wojsk raketowych OPK. Najczęściej wykonuje się go w celu wzmocnienia obrony powietrznej /systemu ognia/ na określonych kierunkach, wypróbowania dywizjonów spod uderzenia oraz odtworzenia naruszonej obrony powietrznej /systemu ognia/.

Wyróżnia się następujące formy manewru:

- manewr oddziałami /ZT/, dywizjonami lub ich częścią;
- manewr raketami;
- manewr ogniem.

Manewr ogniem polega na ześrodkowaniu /lub podziale/ ognia dywizjonów raketowych na poszczególne cele. Manewr ogniem stosuje się podczas walki w czasie odpierania uderzeń ŚNP nieprzyjaciela.

Manewrem ognia kieruje dowódca oddziału /związku taktycznego/ wojsk raketowych ze swojego SD. Manewr ogniem wykonuje się zgodnie z instrukcją kierowania ogniem i zasadami strzelania.

Na potrzebę manewru ogniem dywizjonów wpływają takie czynniki, jak: liczba, ważność i charakter celów powietrznych, możliwości ogniowe dywizjonów w zwalczaniu celów powietrznych wchodzących w strefy ognia oraz liczba rakiet gotowych do strzelania.

Możliwości manewru ogniem zależą w dużym stopniu od zasięgu ognia przeciwlotniczych zestawów raketowych.

Duży zasięg ognia PZR częściowo kompensować może małą ruchliwość wojsk raketowych OPK powodowaną ograniczonymi możliwościami manewru sprzętu.

Istotą manewru przeciwlotniczymi raketami kierowanymi jest polepszenie warunków zaopatrzenia w rakiety tych dywizjonów, które w danym okresie czasu wykonują zadania bojowe na

głównym prawdopodobnym kierunkiem działania ŚNP nieprzyjaciela, gdzie nastąpił już lub przewiduje się, że nastąpi zwiększony rozchód rakiet lub posiadany zapas rakiet został rozchodowany, a nie ma możliwości ich uzupełnienia innymi sposobami.

Manewr raketami odbywać się może:

- w dywizjonie ogniowym - między plutonami baterii startowej;
- w oddziale /ZT/ - między dywizjonami ogniowymi lub technicznymi.

Manewr raketami może być również wykonywany między dowolnymi dywizjonami, oddziałami, związkami taktycznymi wojsk raketowych OPK korpusu OPK, a nawet wojsk OPK.

Manewr raketami w dywizjonie ogniowym organizuje dowódca dywizjonu. Wykonywanie manewru jest opisane w materiałach dotyczących raketowo-technicznego zabezpieczenia działań bojowych wojsk raketowych OPK.

Manewr raketami między dywizjonami ogniowymi przeprowadza się zwykle w sytuacjach, gdy niektóre dywizjony szybciej niż inne zużyły zapas rakiet i spodziewane są następne strzelania, dywizjon techniczny zaś /jeżeli występuje/ nie może na czas dostarczyć następnych rakiet. Dlatego część zapasu rakiet z dywizjonów obezwładnionych lub posiadających większy zapas rakiet dostarcza się tym dywizjom, w których spodziewane jest dalsze zwiększone zużycie rakiet.

Manewr raketami powinien być wykonany szybko, z jednoczesnym przestrzeganiem zasad eksploatacyjnych rakiet.

Ponadto może mieć miejsce szczególna forma manewru - heterodynami lub częściami zapasowymi, elementami składowymi sprzętu bojowego - którego celem jest stworzenie odpowiedniego systemu w zakresie przydziału częstotliwości lub usunięcie niesprawności sprzętu bojowego. Zagadnienia te omawiają oddzielne instrukcje.

Zasadniczym przedmiotem zainteresowania jest w niniejszym skrypcie manewr dywizjonami raketowymi.

II. ORGANIZACJA I PLANOWANIE MANEWRU DYWIZJONAMI RAKIETOWYMI W ODDZIALE /ZWIĄZKU TAKTYCZNYM/ WOJSK RAKIETOWYCH OPK

Manewr siłami i środkami wojsk raketowych OPK powinien być zawnazaplanowany, stosownie do przewidywanego rozwoju sytuacji i wariantów działań bojowych. Bezplanowe przesuwanie dywizjonów raketowych nie może mieć miejsca w systemie OPK. Nie oznacza to jednak że w ogóle nie może być manewru doraźnie zorganizowanego, nie przewidywanego wcześniej. Należy jednak dążyć do przewidywania i zaplanowania go.

Dlatego wykonanie manewru dywizjonami winno być poprzedzone:

- wypracowaniem decyzji w sprawie wykonania manewru;
- planowaniem manewru i jego zabezpieczenia;
- postawieniem zadań dywizjom /oddziałom, związkom taktycznym/, które będą wykonywały manewr;
- przygotowaniem dywizjonów /oddziałów, związków taktycznych/ do wykonania manewru, w tym organizacją szkolenia i wszechstronnego zabezpieczenia manewru.

Pierwsza czynność, jaką jest wypracowanie decyzji odnośnie do manewru odbywa się już w czasie organizacji obrony powietrznej obiektu /rejonu/. Po wypracowaniu zasadniczego wariantu ugrupowania bojowego, a nawet wraz z jego wypracowaniem, wyznacza się zapasowe stanowiska startowe, techniczne i stanowiska dowodzenia.

Dla każdego dywizjonu wyznacza się 1-2 i więcej zapasowych stanowisk startowych w odległości 5-10 km od stanowiska zasadniczego, a dla dywizjonu technicznego 1-2 zapasowe stanowiska techniczne w odległości 10-15 km od zasadniczego stanowiska technicznego. Wybierając stanowiska zapasowe uwzględnia się cele manewru i warunki terenowe mając na uwadze takie wymagania jak utrzymywanie łączności ogniowej, zapewnienie dogodnych warunków zaopatrywania w rakiety, obronę przed bronią masowego rażenia, maskowanie.

Dowódca oddziału /ZT/ WR OPK, kierując się rozkazem wyższego przełożonego i zamiarem wykorzystania oddziału /ZT/, określa cele manewru, kolejność i sposoby jego wykonania oraz inne zagadnienia.

Na wykonanie manewru siłami i środkami wojsk rakietowych OPK wymagana jest decyzja odpowiedniego szczebla dowodzenia. Decyzję odnośnie do manewru operacyjnego podejmuje dowódca wojsk OPK /związku operacyjnego wojsk OPK/ lub dowódca korpusu OPK /związku operacyjno-taktycznego/ po zatwierdzeniu jej przez nadrzędny szczebel dowodzenia. Decyzję w zakresie wykonania manewru taktycznego podejmują również dowódcy wymienionych szczebli dowodzenia, a także szczebla taktycznego.

Zgodnie z instrukcją organizacji i prowadzenia manewru siłami i środkami wojsk rakietowych OPK^{3/} decyzje dotyczące manewru taktycznego podejmują:

- dowódca wojsk OPK - odnośnie do przejścia na zapasowe stanowiska startowe /techniczne/ w wypadku wyprowadzenia sił i środków spod uderzenia;
- dowódca związku operacyjno-taktycznego wojsk OPK /korpusu OPK na uzasadniony wniosek dowódcy oddziału /ZT/ WR OPK w zakresie manewru taktycznego w celu wzmocnienia obrony powietrznej obiektów na określonych kierunkach, decyzja ta podlega zatwierdzeniu przez nadrzędny szczebel dowodzenia /DW OPK/;
- dowódca oddziału /związku taktycznego/ WR OPK - na uzasadniony wniosek dowódcy dywizjonu, meldując o tym do nadrzędnego szczebla dowodzenia /dowódcy korpusu OPK/, w razie niemożliwości wykonywania zadania bojowego z zasadniczego stanowiska startowego /technicznego/.

Jak z powyższego wynika, decyzję o wykonaniu manewru dywizjonami podejmują z reguły dowódcy wyższego szczebla dowodzenia: dowódca wojsk OPK lub dowódca korpusu OPK, samodzielnie albo na wniosek dowódcy oddziału /ZT/.

W wyjątkowych wypadkach decyzję wykonania manewru może również powziąć dowódca oddziału /związku taktycznego/. Powinien on jednak zameldować niezwłocznie dowódcy korpusu OPK o powziętej decyzji.

Dowódca dywizjonu ogniowego /technicznego/ w zasadzie nie ma uprawnień do samodzielnego podejmowania decyzji dotyczącej wykonania manewru dywizjonem. Może on jedynie występować z uza-

3/ Tymczasowa instrukcja organizacji i prowadzenia manewru op.cit.

sadnioną propozycją wykonania manewru, jeśli dywizjon nie jest w stanie w dalszym ciągu wykonywać zadania bojowego z dotychczas zajmowanego stanowiska. Taka sytuacja może powstać na przykład po uderzeniu nieprzyjaciela na stanowisko startowe lub jeżeli dywizjonowi grozi zniszczenie sprzętu rakietowego /przeciwlotniczego zestawu rakietowego/ pod wpływem rozszerzającego się pożaru, powodzi itp. obejmujących swoim zasięgiem stanowisko.

Ograniczenie uprawnień w zakresie dowódców niższych szczebli dowodzenia wojsk OPK podejmowania decyzji o wykonaniu manewru jest związane z koniecznością utrzymania ciągłej obrony powietrznej. Może ją zapewnić tylko dowódca wyższego szczebla, który dysponuje również innymi siłami i środkami OPK, ma łączność z sąsiadami itp. Może on na czas manewru części sił WR zapewnić wykonywanie zadania przez inne środki obrony powietrznej. Należy dodać, że ściśle określone są również uprawnienia dowódców w zakresie manewru rakietami. Zgodnie z wyżej wymienioną instrukcją^{4/} decyzje o wykonaniu manewru rakietami podejmuje:

- dowódca wojsk OPK, gdy zachodzi konieczność wykonania manewru rakietami między oddziałami /ZT/ WR OPK działającymi w systemie OPK i bezpośrednio podległymi dowództwu wojsk OPK;
- dowódca związku operacyjno-taktycznego wojsk OPK /korpusu OPK/ w zakresie manewru rakietami między oddziałami /ZT/ WR OPK w danym związku operacyjno-taktycznym;
- dowódca oddziału /związku taktycznego/ w zakresie manewru rakietami między dywizjonami ogniowymi i technicznymi danego ugrupowania;
- dowódca dywizjonu ogniowego w zakresie manewru rakietami między plutonami startowymi wewnątrz dywizjonu.

Planując manewr, określa się, które dywizjony i w jakiej kolejności powinny wykonywać manewr, na jakie stanowiska startowe /techniczne/.

Sztab oddziału /ZT/ opracowuje dokumenty i przekazuje zadania podległym pododdziałom.

4/ Tymczasowa instrukcja organizacji i prowadzenia manewru...
op.cit., s.4.

Na szczeblu dowództwa wojsk OPK i korpusów OPK opracowuje się następujące dokumenty, dotyczące manewru wojsk raketowych OPK:

- zarządzenie /rozkaz/ do organizacji i wykonania manewru;
- wytyczne do zabezpieczenia manewru;
- instrukcje dotyczące zasad i sposobów organizacji i przeprowadzenia manewru wojsk raketowych OPK.

W zarządzeniu do organizacji i wykonania manewru określa się związki taktyczne /oddziały, dywizjony/ WR OPK wykonujące manewr, ich zadania, rejony i terminy ześrodkowania /zajęcia ugrupowania bojowego/ drogi marszu.

Natomiast w wytycznych określa się szczegółowo wskazówki i zalecenia dotyczące zabezpieczenia manewru, norm czasowych, sposobu wykonania manewru, jakimi środkami oraz zakres manewru.

W sztabie oddziału /związku taktycznego/ wojsk raketowych OPK opracowuje się dwa rodzaje dokumentów, a mianowicie:

- dokumenty manewru operacyjnego związanego z wykonaniem marszu /przejazdu koleją/ na większą odległość;
- dokumenty manewru taktycznego w ramach ugrupowania bojowego oddziału /ZT/.

W zakresie manewru operacyjnego sztab oddziału /ZT/ opracowuje następujące zasadnicze dokumenty:

- plan manewru;
- rozkaz do marszu /do przewozu koleją/;
- zarządzenia dotyczące zabezpieczenia manewru pod względem bojowym, specjalnym i materiałowo-technicznym.

Ponadto opracowuje również inne, niezbędne dokumenty. Tak na przykład, jeśli oddział /ZT/ WR OPK ma być przewieziony transportem kolejowym, opracowuje się zapotrzebowanie na tabor kolejowy, plan załadowania /wyładowania/ oddziału /ZT/ i plany załadowania transportów operacyjnych.

W przewidywaniu wykonania manewru własnym transportem samochodowym opracowuje się grafik marszu, który zwykle stanowi dokument roboczy sztabu.

Zasadnicza treść podstawowych dokumentów do wykonania manewru operacyjnego zawarta jest w załączniku nr 1.

Dla wykonania manewru taktycznego w oddziale /ZT/ WR i OPK

opracowuje się następujące dokumenty:

- plan manewru oddziału /ZT/;
- zarządzenie bojowe do organizacji, wykonania i zabezpieczenia manewru;
- wyciągi z planu manewru i zarządzenia bojowego dla podległych dywizjonów.

Dywizjony ogniowe /techniczne/ otrzymują ze sztabu oddziału /ZT/ wyciągi z dokumentów i opracowują dodatkowo:

- rozliczenie czasu, sił i środków na wykonanie manewru;
- szkic ugrupowania marszowego /dla poszczególnych rzutów/;
- plan przemarszu i ochrony kolumn na nowe stanowisko startowe /techniczne/ z uwzględnieniem punktów regulacji ruchu;
- szkic rozmieszczenia elementów ugrupowania bojowego dywizjonu ogniowego /technicznego/ na nowym stanowisku startowym /technicznym/.

Zasadnicza treść podstawowych dokumentów manewru taktycznego w oddziale /ZT/ WR OPK przedstawiona jest w załączniku nr 2.

Całość dokumentów, dotyczących manewru, stanowiąca część dokumentacji bojowej kompletuje się w oddzielnej teczce, do której prawo wglądu ma ściśle określony krąg osób funkcyjnych.

III. MANEWR DYWIZJONAMI RAKIETOWYMI W ODDZIALE /ZWIĄZKU TAKTYCZNYM/ WOJSK RAKIETOWYCH OPK

Manewr dywizjonami powinien być wykonany zgodnie z powziętą decyzją, w sposób zorganizowany, skrycie, sprawnie i w nakazanym terminie.

Manewr przeprowadza się najczęściej na sygnał /rozkaz/ przełożonego, uprawnionego do jego zarządzania.

Sygnał manewru ogłasza się tylko tym dywizjom, które go mają wykonać. Odpowiednie, z wczasu ustalone sygnały przekazuje się również tym dywizjom, które mają zabezpieczyć realizację danego manewru.

Dywizjony raketowe mają ograniczone ilości etatowych środków ciągu, sprzętu zabezpieczenia manewru itp. Dlatego dywizjom, które mają przejść na inne stanowiska, dostarcza się dodatkowo niezbędne środki transportu i urządzenia na przykład: samochody-ciągniki, samochody transportowo-załadownicze, dźwigi, przy czym niezbędne, dodatkowe środki transportu i sprzętu powinny być dostarczone w takim terminie, aby nie powodować wydłużenia się czasu wykonania manewru przez dywizjon /dywizjony/.

Sposób wykonania manewru zależy od możliwości jego zabezpieczenia.

W zależności od sytuacji w oddziale /ZT/ manewr może wykonywać jeden lub kilka dywizjonów albo jednocześnie całość sił oddziału /ZT/. Możliwości oddziału /ZT/ w zakresie jednoczesnego wykonania manewru kilkoma dywizjonami zależą głównie od składu bojowego. Stopnia ukompletowania, a zwłaszcza ilości środków ciągu.

Stosunkowo najprostszą jest realizacja manewru pojedynczymi dywizjonami w oddziale /ZT/. Sprawą trudniejszą, ze względu na wykonanie i zabezpieczenie, jest manewr całością sił i środków oddziału /ZT/.

Jeżeli oddział /ZT/ ma wykonać manewr całością lub częścią sił, z zasady jednocześnie manewr wykonuje część dywizjonów. Tak więc manewr odbywa się w rzutach. W pierwszej kolejności manewr wykonują dywizjony, które mają być użyte do działań na zasadniczych kierunkach działania ŚNP nieprzyjacie-

la oraz dywizjony, które nie mogą dalej wykonywać zadań z dotychczasowych stanowisk, w następnej kolejności pozostałe dywizjony, a równoległe z nimi lub po nich - tyły oddziału /ZT/.

Dywizjon techniczny może wykonać manewr w pierwszej kolejności, jeśli z nowego stanowiska technicznego ma natychmiast dostarczyć rakiety dla dywizjonów ogniowych. Może również wykonywać manewr jednocześnie z dywizjonami ogniowymi lub po nich. Przy tym dywizjon dwupotokowy wykonuje manewr, z zasady, kolejno poszczególnymi potokami technologicznymi. Najczęściej w pierwszej kolejności przechodzi część dywizjonu z określonym zapasem rakiet i RMW, zabezpieczając rozwinięcie jednego potoku technologicznego, a pozostała część dywizjonu wykonuje manewr po osiągnięciu gotowości bojowej przez potok technologiczny przewieziony w pierwszym rzucie dywizjonu.

Jeżeli w oddziale /ZT/ WR,OPK są dwa dywizjony techniczne, które mają wykonywać manewr, to manewr powinny wykonywać kolejno.

1. Manewr dywizjonu ogniowego

Dywizjon ogniowy artylerii raketowej OPK może wykonywać manewr zarówno w ramach związku taktycznego /oddziału/ WR OPK, jak i samodzielnie.

Przeprowadzenie manewru dywizjonu ogniowego obejmuje: wybór, rozpoznanie i przygotowanie nowego stanowiska startowego oraz rozpoznania dróg marszu; zwinięcie sprzętu bojowego i formowanie kolumny marszowej /kolumn marszowych/; marsz kolumn w jednym, dwóch lub kilku rzutach do rejonu stanowiska startowego; zajęcie stanowiska i rozwinięcie sprzętu bojowego; doprowadzenie sprzętu bojowego do gotowości bojowej nr 1 i przygotowanie do pracy bojowej z wykorzystaniem zautomatyzowanego systemu kierowania /ZSK/.

Zmianę stanowiska startowego poprzedza praca grupy rekonesansowej.

Rozkaz do wykonania manewru przez dywizjon ogniowy przekazywany jest z zasady ze stanowiska dowodzenia związku taktycznego /oddziału/ WR OPK w formie ustalonego sygnału przy wykorzystaniu łączności przewodowej lub radiowej. Sygnał ten może być poprzedzony zarządzeniem wstępnym dowódcy ZT /oddzia-

łu/ w celu wykonania przez dywizjon niezbędnych czynności przygotowawczych do wykonania manewru.

Należy podkreślić, że czynności wstępne nie mogą wpłynąć na obniżenie w tym okresie gotowości bojowej dywizjonu. Obejmują one: sprawdzenie techniczne pojazdów mechanicznych, przygotowanie dźwigu do demontażu układu antenowego kabiny nadawczo-odbiorczej i ustawienie w pobliżu kabiny przyczep antenowych oraz zdjęcie z nich pokrowców i pałaków /tam gdzie jest potrzebne/, ustawienie w pobliżu kabin i elektrowni ciągników do holowania, a w pobliżu stanowisk wyrzutni-ciągników i podwozi wyrzutni, przygotowanie urządzeń i lin do demontażu anten ENR, załadowanie na ciągniki ZCZ i zapasowych kół do podwozi wyrzutni, rozstawienie stojaków z bębniami do zwijania kabli, demontaż stojaków, na których nie są załadowane rakiety, przygotowanie do marszu samochodów transportowo-załadowczych załadowanie na samochody i przyczepy środków i sprzętu kwatermistrzowskiego, przygotowanie oświetlenia /w przypadku demontażu anten w nocy/ oraz demontaż i przygotowanie do transportu urządzeń polowych do elaboracji rakiet / w dywizjonach bez baterii technicznej/. Wszystkie czynności związane z przygotowaniem manewru oraz jego realizacją winny być wykonywane skrycie, by nie demaskować zamiaru i realizacji zmiany stanowiska startowego.

Zapas rakiet, przechowywanych w położeniu gotowości pośredniej lub w warunkach długookresowego przechowywania, przygotowuje się do transportu siłami baterii technicznej /plutonu technicznego/, a w dywizjonach, które nie mają takiej baterii, siłami dywizjonu technicznego, zabezpieczającego w rakiety dany dywizjon ogniowy na rozkaz dowódcy ZT /oddziału/.

Środki do transportu zapasu rakiet i urządzeń do nieetatowej elaboracji dla dywizjonów nie mających baterii technicznej przydziela dowódca ZT /oddziału/ z kompanii transportowo-technicznej i dywizjonu technicznego. Dywizjon ogniowy może również wydzielać siły i środki do transportu rakiet, jeśli pozwala na to sytuacja i charakter otrzymanego zadania zmiany stanowiska. W tym wypadku prace te wykonują wydzielone obsługi nieetatowej elaboracji rakiet po przeprowadzeniu przeciwlotniczego zestawu rakietowego w położenie marszowe.

Na podstawie decyzji dowódcy ZT /oddziału/ WR OPK zapas rakiet przechowywanych w dywizjonie ogniowym może być doprowadzony do stanu pełnej gotowości bojowej przed zwinięciem urządzeń do nieetatowej elaboracji rakiet, w celu dokonania ich przewozu. W tej sytuacji do dywizjonu ogniowego wysyła się niezbędną liczbę wolnych STZ z innych dywizjonów raketowych. Doprowadzenie rakiet do stopnia pełnej gotowości bojowej może być dokonywane wówczas siłami grupy nieetatowej elaboracji lub siłami grupy przybyłej z dywizjonu technicznego.

W dywizjonie ogniowym, który nie posiada baterii technicznej, czynności wstępne wykonywane są w czasie przejazdu dźwigu z dywizjonu technicznego lub innego dywizjonu ogniowego nie wykonującego manewru.

Jeżeli dywizjon otrzyma sygnał do natychmiastowego wykonania manewru i dysponuje dźwigiem, to wszystkie czynności wykonuje się w miarę możliwości jednocześnie.

Po otrzymaniu sygnału /rozkazu lub zarządzenia bojowego/ do zmiany rejonu ugrupowania dowódca dywizjonu wzywa swoich zastępców, dowódców baterii, dowódcę plutonu łączności i kwartermistrza, zapoznaje ich z otrzymanym zadaniem i wydaje wstępne zarządzenia.

W zarządzeniu wstępnym dowódca dywizjonu podaje:

- wiadomości o nieprzyjacielu;
- zadanie do zmiany rejonu stanowiska startowego;
- skład grupy rekonesansowej;
- szczególne zasady pracy grupy rekonesansowej wynikające z sytuacji bojowej;
- rejon nowego stanowiska startowego i drogę marszu dywizjonu;
- sposób ustawienia kolumny marszowej, miejsce ustawienia kolumn poszczególnych pododdziałów dywizjonu;
- organizację łączności w kolumnie i ze sztabem ZT /oddziału/.

Po wydaniu przez dowódcę dywizjonu zarządzenia wstępnego grupa renesansowa wyjeżdża w celu wykonywania swych zadań, utrzymując łączność z SD dywizjonu.

W sytuacji kiedy dywizjon dysponuje małą ilością czasu dowódcą grupy rekonesansowej jest z zasady szef sztabu dywi-

zjonu. W wypadku gdy dywizjon dokonuje wyboru zapasowego stanowiska startowego w okresie pokojowym lub pozwala na to czas grupą rekonesansową dowodzić powinien dowódca dywizjonu ogniowego. Sprzęt bojowy dywizjonu ogniowego zwija się zgodnie z postanowieniami instrukcji wykonywania manewru, uwzględniając rozkazy, zarządzenia i wytyczne przełożonych.

Po rozwinięciu sprzętu bojowego odbywa się formowanie kolumny marszowej dywizjonu. Kolejność ustawiania pojazdów w kolumnach bateryjnych winna być zgodna z wcześniej opracowanym planem manewru lub zarządzeniem wstępnym dowódcy do marszu. Kolumnę marszową w miarę możliwości ustawia się na stanowisku startowym lub w jego rejonie w terenie uniemożliwiającym obserwację z powietrza i ziemi. Możliwe warianty ustawienia kolumny przedstawiono w załącznikach 3 i 4.

W zależności od ilości środków ciągu dywizjon ogniowy może wykonywać marsz w jednym lub dwóch rzutach, a w wypadku niewielkiej odległości - pojedynczymi ciągnikami ze sprzętem lub małymi grupami tzw./"system potokowy"/.

Ponadto sposób wykonania manewru może być uzależniony od ilości czasu dyspozycyjnego i warunków sytuacji bojowej. Pótwierdziły to działania wojsk rakietowych w Wietnamie. Wykonywanie uderzeń lotnictwa na manewrujący dywizjon zmusiło do przeprowadzania marszu dywizjonów nie w jednej kolumnie, lecz częściami, w niedużych grupach złożonych z 5-6 pojazdów samochodowych z przerwą między grupami do jednej godziny.

Zabezpieczenie dywizjonu ogniowego w środki ciągu odbywa się zgodnie z planem dowódcy ZT /oddziału/ WR OPK, który na czas manewru może przydzielić dodatkowe samochody z innego dywizjonu nie wykonującego w tym czasie manewru.

Jeżeli na stanowisku startowym nie ma środków ciągu, sprzęt bojowy dywizjonu przeprowadza się w położenie marszowe przed ich przybyciem. Marsz w jednym rzucie odbywa się wtedy, gdy dywizjon ogniowy ma ilość środków ciągu zapewniającą holowanie całości sprzętu bojowego lub decyzją dowódcy ZT /oddziału/ otrzymał uzupełnienie.

Dywizjon ogniowy posiadający 50% potrzebnego stanu ciągników maszeruje w dwóch rzutach.

Jeśli dywizjon ma ograniczoną liczbę ciągników i nie otrzymał dodatkowego uzupełnienia, a marsz należy wykonać jednym rzutem /ze względu na ograniczony czas/, to w takiej sytuacji holuje się jednym ciągnikiem dwie przyczepy, np. elektrownię i przyczepę antenową. Jest to jednak możliwe tylko w wypadku, kiedy marsz wykonuje się na małą odległość, w terenie równinnym, po dobrych drogach marszu i przy dobrych warunkach atmosferycznych.

Kolumnę samochodów transportowo-załadowniczych z raketami i przyczepy specjalne do przewozu rakiet rozmieszcza się na czelie kolumny lub w jej ogonie. Pozostały sprzęt, np. stojaki pod rakiety, urządzenia do elaboracji rakiet /w dywizjonach bez baterii technicznej/ przewozi się w tym samym lub w następnych rzutach, wykorzystując ciągniki holujące sprzęt bojowy względnie samochody ciężarowo-szosowe z przyczepami. Bateria techniczna najczęściej maszeruje, stanowiąc w zasadzie oddzielną kolumnę. Cysterny z RMN i samochody z materiałami wybuchowymi ustawia się na bezpiecznych odległościach od siebie /zgodnie z obowiązującymi przepisami/.

Po przyjęciu meldunków o gotowości pododdziałów do marszu dowódca dywizjonu wydaje ustny rozkaz do marszu, w którym podaje:

- zadanie postawione dywizjonowi i termin gotowości na nowym stanowisku startowym oraz trasę marszu;
- miejsce pierwszego i następnych postojów /odpoczynków/ oraz czas ich trwania;
- miejsce ostatniego odpoczynku i czas przybycia;
- odległości między pojazdami /samochodami/ w kolumnie oraz prędkość marszu;
- przedsięwzięcia dotyczące maskowania i obserwacji w czasie marszu;
- sygnały powiadamiania o nieprzyjacielu powietrznym i naziemnym oraz dotyczące użycia broni masowego rażenia i czynności stanu osobowego dywizjonu;
- sygnały kierowania kolumną w czasie marszu.

Po sformowaniu kolumny baterie maszerują jedna za drugą w odległościach ustalonych przez dowódcę dywizjonu i w określonym czasie przekraczają punkt wyjściowy. Odległości w cza-

się marszu między samochodami /pojazdami/ i pododdziałami ustalają się w zależności od sytuacji taktycznej, prędkości marszu, warunków widzialności i stanu dróg. W czasie marszu w dzień ustalają się między samochodami /pojazdami/ odległości 25÷50 m, a między bateriami - 100÷150 m. W nocy, przy wykonaniu marszu po drogach, na których powstaje kurz oraz po drogach o stromym spadku, podjazdach, licznych zakrętach i w czasie pokonywania terenu skażonego odległości te zwiększają się dwu - trzykrotnie.

Dowódca dywizjonu powinien utrzymywać dyscyplinę marszu, wymagając bezwarunkowego wykonywania rozkazów wydawanych za pomocą sygnałów, oraz pod żadnym pozorem nie dopuszczać do naruszenia przepisów, zarządzeń i rozkazów, bowiem każda samowola podwładnych prowadzi do strat w ludziach i sprzęcie bojowym.

W celu sprawnej realizacji przebiegu manewru dowódca dywizjonu zobowiązany jest zorganizować obserwację wzrokową, obronę naziemną, powietrzną i OPBMR, czuwać nad przestrzeganiem zasad maskowania oraz utrzymywać ciągłą gotowość stanu osobowego do odparcia nieprzyjaciela naziemnego i powietrznego bronią etatową i środkami przydzielonymi.

Dowodzenie w czasie marszu odbywa się za pomocą komend, sygnałów i kontaktów osobistych. Dowódca kolumny podaje komendy głosem, sygnałami i znakami umownymi lub przekazuje je przez oficerów i łączników, wykorzystując radiotelefony, latarki, chorągiewki lub pistolet sygnałowy z nabojami.

Po zaobserwowaniu lotnictwa nieprzyjaciela lub uzyskaniu informacji ze stanowiska dowodzenia ZT /oddziału/ zarządza się alarm lotniczy i przygotowuje się do odparcia nalotu samolotów przeciwnika. Dywizjon rozśrodkowuje się, zwiększając prędkość i odległości między pojazdami i pododdziałami. Do samolotów przeciwnika, lecących na wysokości poniżej 1000 m, skład osobowy prowadzi ogień z broni strzeleckiej kierowany przez dowódców pojazdów.

Organizując obronę przed bronią masowego rażenia w czasie marszu, należy zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie powiadomienia o skażeniach i zakażeniach. Obserwację skażeń prowadzi obserwatorzy, a do powiadomienia wykorzystuje się środki radiowe, chorągiewki, sygnały świetlne i dźwiękowe. Po za-

obserwowaniu wybuchu jądrowego kolumnę należy zatrzymać oraz podjąć środki w celu ochrony składu osobowego przed falą uderzeniową. Po przejściu fali uderzeniowej porządkuje się kolumnę i kontynuuje marsz. Po wyjściu w rejon bezpieczny zarówno pod względem radioaktywnego /chemicznego/ działania, jak i oddziaływania nieprzyjaciela powietrznego /naziemnego/ natychmiast organizuje się pomoc porażonym żołnierzom, przeprowadza dezaktywację i odkażanie sprzętu bojowego, środków transportowych i etatowej broni strzeleckiej podręcznymi i etatowymi środkami. Jeżeli sytuacja powietrzna uniemożliwia przeprowadzenie dezaktywacji i odkażania, udziela się pomocy porażonym żołnierzom i kontynuuje marsz w celu wykonania postawionego zadania.

Natomiast podchodząc do rejonu skażonego należy ocenić sytuację i określić sposób pokonywania tego odcinka drogi. Odcinki terenu skażone do 200 R/h można pokonywać w zabezpieczonych samochodach z maksymalnymi prędkościami. W sytuacji kiedy poziom skażenia przekracza 200 R/h, takie odcinki drogi w zasadzie objeżdża się.

W celu przeprowadzenia częściowych zabiegów specjalnych podczas marszu kolumnę marszową zatrzymuje się i - zachowując maskowanie - rozśrodkowuje na poboczu drogi, przyjmując co najmniej dziesięciometrowe odległości między pojazdami.

Dla zachowania sprawności fizycznej składu osobowego, dokonania przeglądów technicznych ciągników, kabin, wyrzutni, przyczep i naczep, sprawdzenia zamocowania ładunków, podciągnięcia pojazdów, które pozostały w tyle, wyznacza się przerwy i odpoczynki.

Pierwszą przerwę ustala się po upływie 5-10 minut od chwili rozpoczęcia marszu w celu wykonania przeglądu technicznego. Krótkie 20 - minutowe odpoczynki wyznaczają się każdorazowo po upływie 2-3 godzin marszu, a w czasie silnych mrozów - po 1-1,5 godzinie marszu.

Szyk marszowy na krótkich odpoczynkach, jak również odległości między bateriami obowiązujące podczas marszu nie ulegają zmianie. Długie odpoczynki trwające 2-4 godziny wyznaczają się w drugiej połowie marszu dobowego; dywizjon rozśrodkowuje się, a stan osobowy i sprzęt maskuje.

W rejonie ostatniego postoju kolumny marszowej dowódca dywizjonu zatwierdza wybrane stanowisko startowe /jeśli rekonensansu stanowiska startowego nie przeprowadzono wcześniej/po czym wydaje rozkaz zajęcia stanowiska.

W rozkazie tym podaje:

- zasadniczy kierunek i sektor strzelania;
- sektor odpowiedzialności za rozpoznanie;
- drogi dojazdowe i sposób zajmowania stanowisk przez kabiny i wyrzutnie;
- miejsca ukryć plutonów baterii startowej;
- stanowisko środków ciągu;
- stanowisko RSWP;
- częstotliwości pracy urządzeń łączności radiowej;
- sposób organizowania i wykorzystania łączności przewodowej;
- tryb składania meldunków do stanowiska dowodzenia ZT /oddziału/ WR OPK;
- organizację maskowania radioelektronicznego.

Po ustawieniu sprzętu bojowego na wyznaczonych pozycjach stanowiska startowego stan osobowy dywizjonu przystępuje do rozwinięcia go i osiąga gotowość bojową nr 1.

Możliwości manewrowe dywizjonu ogniowego przy średnim wyszkoleniu obsłóg bojowych przedstawia załącznik nr 5.

2. Manewr dywizjonu technicznego

Dywizjon techniczny artylerii raketowej OPK może wykonywać manewr w ramach całkowitej lub częściowej zmiany ugrupowania bojowego ZT /oddziału/ wojsk raketowych OPK. Zmiana stanowiska technicznego następuje z reguły na rozkaz /sygnał/ przekazany ze stanowiska dowodzenia dywizji /brygady, pułku/ artylerii raketowej OPK.

Dywizjon techniczny powinien być w stałej gotowości do zmiany stanowiska technicznego, a sztab dywizjonu winien posiadać z góry opracowaną dokumentację manewru zatwierdzoną przez dowódcę ZT /oddziału/ WR OPK.

Przewidziany planem manewru czas na zwijanie i rozwijanie sprzętu oraz wykonanie niezbędnych czynności określony jest obowiązującymi normami pracy bojowej /załącznik nr 6/.

Rozkaz do wykonania manewru może być poprzedzony zarzą-

dzeniem wstępnym dowódcy ZT /oddziału/w celu wykonania przez dywizjon niezbędnych czynności przygotowawczych.

Czynności przygotowawcze wykonywane w dywizjonie nie mogą wpływać na obniżenie jego gotowości bojowej i obejmują między innymi: sprawdzenie stanu technicznego pojazdów mechanicznych, ustawienie ciągników w pobliżu stanowisk sprzętu bojowego, napełnienie dystrybutorów i cystern RMN, przygotowanie sprzętu kwatermistrzowskiego i gospodarczego, załadowanie na ciągniki ZCzZ i zapasowych kół do holowanego sprzętu oraz przygotowanie gotowych rakiet do wysłania do dywizjonów ogniowych.

Przeprowadzenie manewru dywizjonu technicznego obejmuje: rekonesans stanowiska technicznego i dróg dojazdu; zwijanie sprzętu bojowego /w wypadku rozwiniętych potoków technologicznych/ i formowanie kolumn marszowych; przemarsz kolumn z zasadniczym sprzętem bojowym do rejonu stanowiska technicznego; zajęcie stanowiska i rozwinięcie sprzętu bojowego na płaszczyznach technologicznych oraz doprowadzenie go do gotowości bojowej nr 1; zorganizowanie dowodzenia na stanowisku technicznym i nawiązanie łączności z SD ZT /oddziału/ oraz przewiezienie zapasu rakiet w opakowaniach i raketowych materiałów napędowych.

Po otrzymaniu sygnału /rozkazu lub zarządzenia bojowego/ do zmiany rejonu ugrupowania bojowego dowódca dywizjonu technicznego wzywa swoich zastępców, kwatermistrza, dowódców grup i pododdziałów, zapoznaje ich z otrzymanym zadaniem oraz wydaje ustny rozkaz, w którym podaje:

- wiadomości o nieprzyjacielu;
- zadanie zmiany rejonu stanowiska technicznego i czas osiągnięcia gotowości bojowej na nowym stanowisku;
- skład grupy rekonesansowej i szczególne zasady jej pracy wynikające z sytuacji bojowej;
- rejon nowego stanowiska technicznego i drogę marszu;
- dokładny czas przystąpienia do zwijania i osiągnięcia gotowości do marszu;
- sposób maskowania i obserwacji powietrznej podczas zwijania sprzętu dywizjonu;
- skład i miejsce ustawienia kolumny marszowej /kolumn marszowych/

- szybkość marszu, odległość między samochodami /pojazdami/ i kolumnami w marszu;
- organizację obserwacji i powiadamiania o pojawieniu się nieprzyjaciela powietrznego i naziemnego oraz o zagrożeniu bronią masowego rażenia i czynności stanu osobowego.
- sygnały kierowania w czasie marszu;
- miejsce pierwszego i następnych postojów /odpoczynków/ oraz czas ich trwania;
- czas przybycia i miejsce ostatniego odpoczynku.

Po przybyciu kolumny marszowej do rejonu ostatniego odpoczynku dowódca dywizjonu zatwierdza wybrane stanowisko techniczne/jeżeli rekonesansu stanowiska nie przeprowadzono wcześniej/, po czym wydaje rozkaz zajęcia stanowisk technologicznych.

W rozkazie tym podaje:

- drogi dojazdowe oraz kolejność wjazdu samochodów specjalnych i sprzętu technologicznego;
- miejsce płaszczyzn technologicznych i schronów;
- organizację prac na stanowiskach.

Jeżeli zostało postawione zadanie przygotowania i wysłania rakiet do dywizjonów ogniowych, to obsługa stanowisk technologicznych przystępuje niezwłocznie do przygotowania rakiet, nie czekając na osiągnięcie gotowości do pracy przez pozostałe stanowiska.

W zależności od sytuacji bojowej, czasu, odległości nowego stanowiska technicznego oraz wykonywanego zadania dywizjon techniczny może wykonywać marsz w jednym lub dwóch rzutach, w wypadku niewielkiej odległości - systemem potokowym.

Manewr całością sił i środków w jednym rzucie wykonuje się po przygotowaniu na dotychczas zajmowanym stanowisku technicznym określonej liczby rakiet i wysłaniu ich do dywizjonów ogniowych. Jeden z możliwych wariantów ustawienia kolumny marszowej dywizjonu technicznego przedstawiono w załączniku nr 7. Manewr oddzielnymi potokami technologicznymi. /w dwóch rzutach/ polega na tym, że po wykonaniu marszu, rozwinięciu i osiągnięciu gotowości do pracy na nowym stanowisku technicznym przez jeden z potoków, następny potok, po przygotowaniu określonej liczby rakiet i wysłaniu ich do dywizjonów ogniowych, przystę-

puje do zwiżania sprżetu technologicznego i wykonania marszu.

Odlegość między pojazdami /samochodami/, kolumnami oraz grupami określa się w zależności od szybkości marszu, warunków widoczności, stanu drogi i warunków sytuacji bojowej. Podczas marszu w dzień odlegość między pojazdami /samochodami/ powinna wynosić 20÷25 m, między grupami 100÷150 m. Podczas marszu w nocy, a także po drogach gruntowych o nawierzchni sprzyjającej powstawaniu tumanów kurzu pogarszającego widoczność lub drogach o dużych spadkach i wzniesieniach, odlegość między pojazdami powinna być zwiększona.

Prędkość marszu kolumny ustala w zasadzie dowódca dywizjonu. Uzależniona ona jest od czasu dyspozycyjnego, stanu drogi marszu, typu pojazdów, pory doby i roku oraz warunków atmosferycznych i sposobu przeciwdziałania nieprzyjaciela powietrznego.

W celu dokonania przeglądu technicznego samochodów, ciągników, naczep /przyczep/, zamocowania przewożonych ładunków, podciągnięcia pojazdów, które zostały w tyle, a także dla zachowania sprawności fizycznej stanu osobowego wyznacza się przerwy i odpoczynki.

Dla dokonania przeglądu technicznego organizuje się pierwszą przerwę po 5-10 minutach od chwili rozpoczęcia marszu. kolejne krótkie odpoczynki trwające 20÷30 minut wyznacza się po każdym 2÷3 godzinach marszu.

Podczas długotrwałych przemarszów zarządza się w drugiej połowie doby dłuższy odpoczynek trwający 2÷4 godziny.

Dzienny /nocny/ odpoczynek zarządza się po całonocnym /całonocnym/ marszu. Dłuższe odpoczynki oraz odpoczynek dzienny /nocny/ należy zarządzać w rejonach pozwalających na rozśrodkowanie sprżetu i ludzi oraz umożliwiających dogodne warunki obrony przed bronią masowego rażenia i maskowanie.

IV. ZABEZPIECZENIE BOJOWE MANEWRU DYWIZJONAMI RAKIETOWYMI W ODDZIALE /ZWIĄZKU TAKTYCZNYM/ WOJSK RAKIETOWYCH OPK

Jednym z zasadniczych problemów, bodajże nawet najbardziej skomplikowanym, jest wszechstronne zabezpieczenie wykonania manewru.

Zabezpieczenie to obejmuje organizację zabezpieczenia bojowego manewru, zabezpieczenia specjalnego i materiałowo-technicznego.

Na zabezpieczenie bojowe manewru składają się rozpoznanie, ubezpieczenie i organizacja samoobrony, obrona przed bronią masowego rażenia i maskowanie.

Rozpoznanie nieprzyjaciela powietrznego w czasie manewru prowadzone jest zarówno środkami radiolokacyjnymi, jak też przez obserwację wzrokową. Informację o sytuacji powietrznej oddział /związek taktyczny/ otrzymuje w sieci powiadamiania korpusu OPK oraz z własnych środków rozpoznania, zwłaszcza od dywizjonów, znajdujących się na stanowiskach startowych.

W okresie organizacji manewru i w czasie jego wykonywania szczególne znaczenie ma rozpoznanie zapasowych stanowisk /stanowisk, na które mają przejść dywizjony/ oraz dróg marszu.

Stanowiska startowe i techniczne rozpoznawane i wybierane są przez grupy rekonesansowe z reguły zawczasu lub bezpośrednio przed ich zajęciem.

Na szczeblu oddziału /ZT/ w zależności od czasu na organizację i prowadzenie rekonesansu ze składu dowództwa i sztabu oddziału /ZT/, wyznacza się jedną lub kilka grup rekonesansowych. Oprócz grupy sztabu tworzy się grupy rekonesansowe ze składu dywizjonów.

Grupa rekonesansowa wykonuje następujące prace:

- rozpoznaje marszruty pod względem ich przydatności do przemarszu sprzętu rakietowego;
- ustala i oznacza na marszrucie miejsca, które wymagają wystawienia punktów regulacji ruchu;
- wybiera miejsce ostatniego postoju kolumny /tj. punktu na marszrucie, z którego następuje wprowadzenie kolumny marszowej na stanowisko i rozwinięcie ugrupowania bojowego/;
- w określonym rejonie szczegółowo rozpoznaje teren nowego

stanowiska startowego /technicznego/ z punktu widzenia dogodnego rozmieszczenia sprzętu bojowego i pracy bojowej oraz warunków organizacji zabezpieczenia;

- oznacza miejsca /punkty/ rozstawienia sprzętu bojowego na stanowisku;
- wybiera punkty orientacyjne i przeprowadza wstępne przygotowanie topograficzne;
- sporządza szkic /mapę/ rozpoznanej marszruty oraz schemat rozmieszczenia sprzętu bojowego na wybranym stanowisku.

Grupy rekonesansowe z dywizjonów wysyła się, z zasady, również i w tym wypadku, kiedy drogi manewru i miejsca stanowisk manewru są znane i były wcześniej sprawdzone, ponieważ w międzyczasie mogły zaistnieć określone zmiany w danym rejonie.

Ubezpieczenie i obronę bezpośrednią maszerujące dywizjony organizują własnymi siłami i środkami. Ubezpieczenie marszowe organizowane przez oddział /ZT/ może obejmować ubezpieczenie czołowe, boczne i tylne. Zadaniem ubezpieczeń jest uprzedzenie oddziału /ZT/ o niespodziewanym napadzie nieprzyjaciela, aby umożliwić ewentualne odparcie napadu i dalsze kontynuowanie marszu. Ubezpieczenie stanowią patrole, każdy w składzie kilku ludzi na samochodzie.

Ważne znaczenie ma obrona przeciwlotnicza. Oddział /ZT/ w czasie marszu organizuje obronę powietrzną, wykorzystując etatowe lub przydzielone środki, PKM, armaty przeciwlotnicze i inne. Oddział /ZT/ osłaniany jest w czasie marszu w zasadzie przez własne siły i środki bezpośredniej obrony przeciwlotniczej, wchodzące w skład poszczególnych dywizjonów. Dodatkowo środki ogniowe do osłony maszerującego oddziału /ZT/ wydziela wyższy przełożony, on też decyduje o ewentualnym wykorzystaniu lotnictwa myśliwskiego do osłony maszerujących kolumn.

W celu maskowania manewru z zasady wykonuje się go w warunkach ograniczonej widzialności, w nocy, aby zapewnić skryte poruszanie się kolumn. Na odpoczynki wykorzystuje się rejonny, w których istnieje możliwość skrytego rozwinięcia pododdziałów. Szczególną uwagę zwraca się na maskowanie radiowe,

światłne i dźwiękowe.

Ważne znaczenie posiada utrzymanie w tajemnicy rejonów stanowisk manewru. Z tego względu na przykład stanowiska zapasowe w okresie pokoju przygotowuje się tylko w ograniczonym zakresie, a rejonny tych stanowisk zna ściśle ograniczony krąg osób.

Przedsięwzięcia dotyczące obrony przed bronią masowego rażenia realizuje się przez cały czas trwania manewru, szczególnie jednak uwzględnia się okresy przechodzenia przez miasta, przeprawy oraz czas przebywania w rejonach odpoczynku i ześrodkowania. Rozpoznanie skażeń dróg i rejonów prowadzą patrole rozpoznania skażeń wydzielone do składu grup rekonesansowych bądź ubezpieczeń. Dywizjony powiadamia się o skażeniach promieniotwórczych i chemicznych ustalonymi sygnałami przy pomocy środków łączności radiowej i sygnalizacji.

Zabiegi sanitarne, dezaktywację i odkażanie przeprowadza się bezpośrednio po wyjściu z terenu skażonego lub w rejonach odpoczynków, wykorzystując etatowe i podręczne środki. W miarę potrzeby rozwija się punkty zabiegów specjalnych sprzętem i urządzeniami oddziału /ZT/. W celu likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia i udzielania pomocy poszkodowanym, w każdym dywizjonie i na szczeblu oddziału /ZT/ organizuje się grupy awaryjno-ratunkowe, które wyposaża się w sprzęt ratowniczy i środki transportu.

Poza tym w razie konieczności oddział /związek taktyczny/ może korzystać z pomocy wojsk i organów OTK.

B I B L I O G R A F I A

1. Taktyka wojsk raketowych OPK. Podręcznik. Warszawa 1972, OPK 457/71 /nr bibl.015615/.
2. Regulamin walki artylerii raketowej OPK pułk /brygada, dywizja/ Warszawa 1970, DW OPK /nr bibl.014041/.
3. Tymczasowa instrukcja organizacji i prowadzenia manewru siłami i środkami artylerii raketowej OPK. Warszawa 1967, DW OPK /nr bibl.017270/.
4. Biuletyn Informacyjny 1976 nr2/122/. Warszawa, Sztab Generalny /nr bibl.017922/.
5. Instrukcja wykonania manewru przez dywizjon raketowy "Dwina". Warszawa 1978, OPK 725/77 /nr bibl.pf 18997/.
6. Normy pracy bojowej funkcyjnych i obsługa pułku /brygady, dywizji /artylerii raketowej OPK wyposażonego w zestawy "Dwina". Warszawa 1973, OPK 531/72 /nr bibl.016142/.
7. Praca bojowa pułku /dywizjonu/ wyposażonego w zestaw S-125 Warszawa 1970, OPK 381/70 /nr bibl.pf 14464/.
8. Rukowódstwo po smienie bojowego poriadka zenitnego raketowego diwizjona S-57M "Wołchow" - Podręcznik. Moskwa 1975. /nr bibl.pf 18145/.

Wykonano w 30 egz.

Egz.Nr 1-30 Bibl.Nauk OZS

Wyk.płk Kropiowski

mjr Kazanlecki

mjr Miodek

Druk A.W.

Druk ASG WP nr pf 457/pf 2113/WW

Kor.H.W.

TREŚĆ DOKUMENTÓW MANEWRU OPERACYJNEGO

1. Plan manewru operacyjnego

Plan manewru operacyjnego wykonuje się z zasady na mapie 1:200 000 /1:100 000/ z legendą uwzględniając następujące elementy:

a/ W części graficznej:

- dotychczasowe ugrupowanie oddziału /ZT/ lub rejon ześrodkowania;
- przyszły rejon ześrodkowania oddziału /ZT/ lub miejsca SS i ST w nowym rejonie osłony;
- drogi marszu zasadnicze i zapasowe;
- punkty przejścia kolumn z podaniem czasu ich przekroczenia;
- schemat ugrupowania marszowego oddziału /ZT/;
- punkty regulacji ruchu kolumn.

b/ W legendzie:

- kalkulacja manewru /przyjęte normy do obliczeń/;
- zestawienie stanu osobowego i sprzętu z podziałem na rzuty /grupy/;
- sygnały dowodzenia;
- schemat łączności na okres marszu kolumn;
- rozliczenie sił i środków do rozpoznania, zabezpieczenia i obrony naziemnej;
- dane dotyczące terenu, mostów, wiaduktów, objazdów i odcinków dróg trudnych do przemarszu kolumn.

2. Rozkaz do marszu

Rozkaz do marszu wydawany przez dowódcę oddziału /związku taktycznego/ obejmuje:

- dane o nieprzyjacielu;
- zadanie oddziału /ZT/;
- termin i rejon ześrodkowania lub drogi marszu, linie przejścia, rubleże /punkty/ regulacji ruchu kolumn i czas ich przejścia, organizację rozpoznania podczas marszu oddzielnie dla każdego pododdziału;

- ugrupowanie marszowe /kolejność marszu/, miejsce dowódcy i sztabu podczas marszu;
- organizacja łączności i sygnały dowodzenia;
- odstępny podczas marszu;
- skład i zadania grup rekonesansowych i pododdziałów zabezpieczających wykonanie marszu;
- rejony dziennego /nocnego/ odpoczynku;
- sposób i czas przeprowadzenia rekonesansu marszrut i nowego rejonu rozwinięcia ugrupowania bojowego;
- terminy i sposób składania meldunków.

3. Zarządzenia dotyczące zabezpieczenia manewru

Zarządzenia dotyczące zabezpieczenia bojowego, specjalnego i materiałowo-technicznego manewru mogą być opracowane na piśmie lub wydane ustnie bezpośrednio zainteresowanym wykonawcom. Zarządzenia te powinny obejmować wskazówki niezbędne do zabezpieczenia zadań wynikających z planu manewru oddziału /ZT/ oraz rozkazu do marszu. Forma opracowania dokumentów nie odbiega od ogólnie przyjętych w tym zakresie wzorów dokumentów bojowych.

TREŚĆ DOKUMENTÓW MANEWRU TAKTYCZNEGO

1. Plan manewru oddziału /ZT/ WR OPK

Plan manewru jest podstawowym dokumentem obejmującym zasadnicze zagadnienie w zakresie przejścia dywizjonów raketowych na zapasowe /nowe/ stanowiska. Plan ten opracowuje się na mapie w skali 1:100 000 /1:200 000/, uwzględniając w nim następujące elementy:

a/ W części graficznej:

- granice osłanianego obiektu;
- zasadnicze i zapasowe SD oddziału /ZT/;
- zasadnicze i zapasowe SS i ST dywizjonów;
- zasadnicze i zapasowe drogi marszu do stanowisk;
- posterunki obserwacji skażeń promieniotwórczych;
- punkty, do których doprowadzone są końcówki dalekosiężnej łączności przewodowej;
- punkty regulacji ruchu na drogach marszu.

b/ W legendzie:

- cele i warianty prowadzenia manewru;
- ustalone sygnały do wykonania manewru;
- kalkulacja manewru dywizjonów raketowych;
- zabezpieczenie wykonania manewru;
- organizacja przemarszu dywizjonów raketowych;
- wykaz posterunków i patroli do ochrony kolumn;
- schemat łączności radiowej i przewodowej po wykonaniu manewru.

3. Zarządzenie bojowe

W zarządzeniu bojowym sztabu oddziału /ZT/ do organizacji, wykonania i zabezpieczenia manewru precyzuje się:

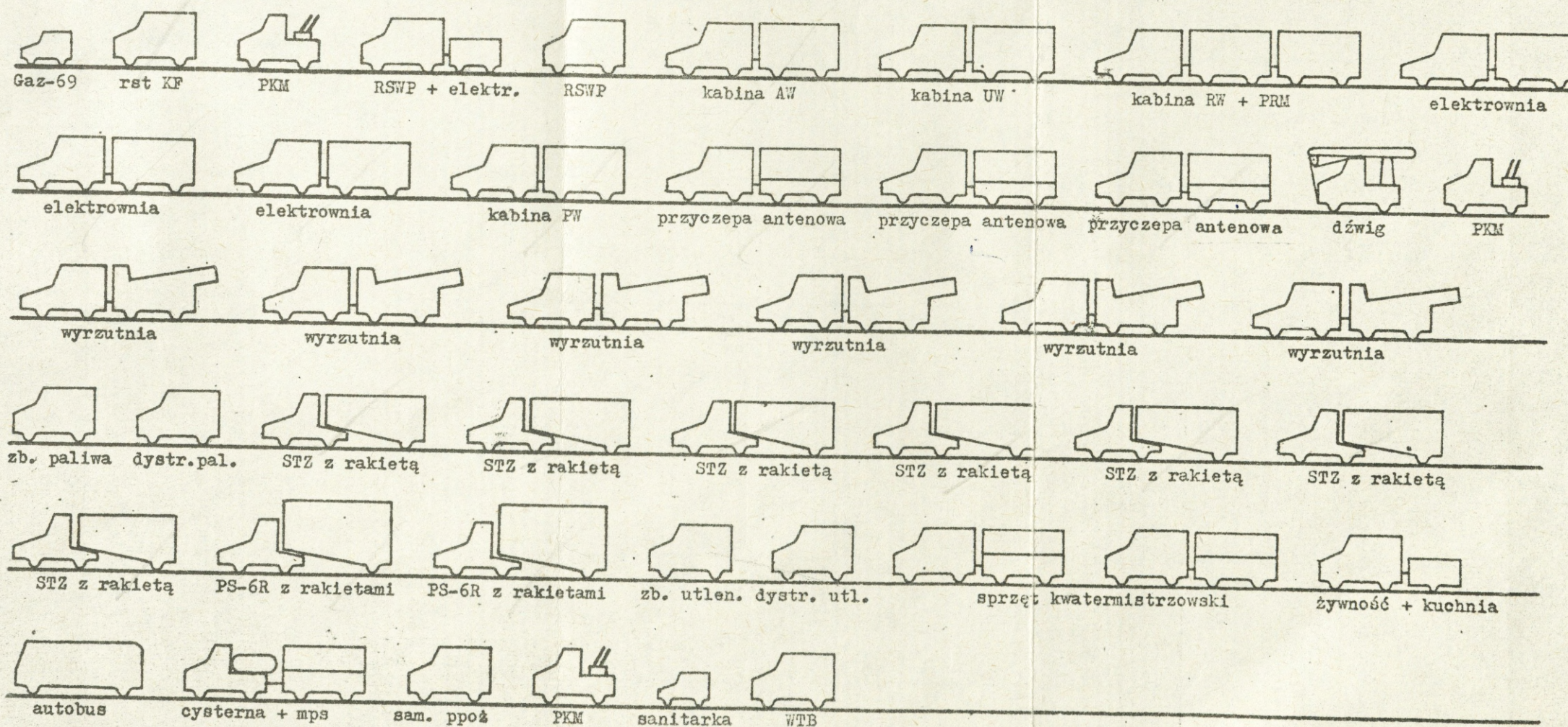
a/ Cel manewru, warianty i sygnały.

b/ Sposób wykonania manewru przez dywizjony raketowe:

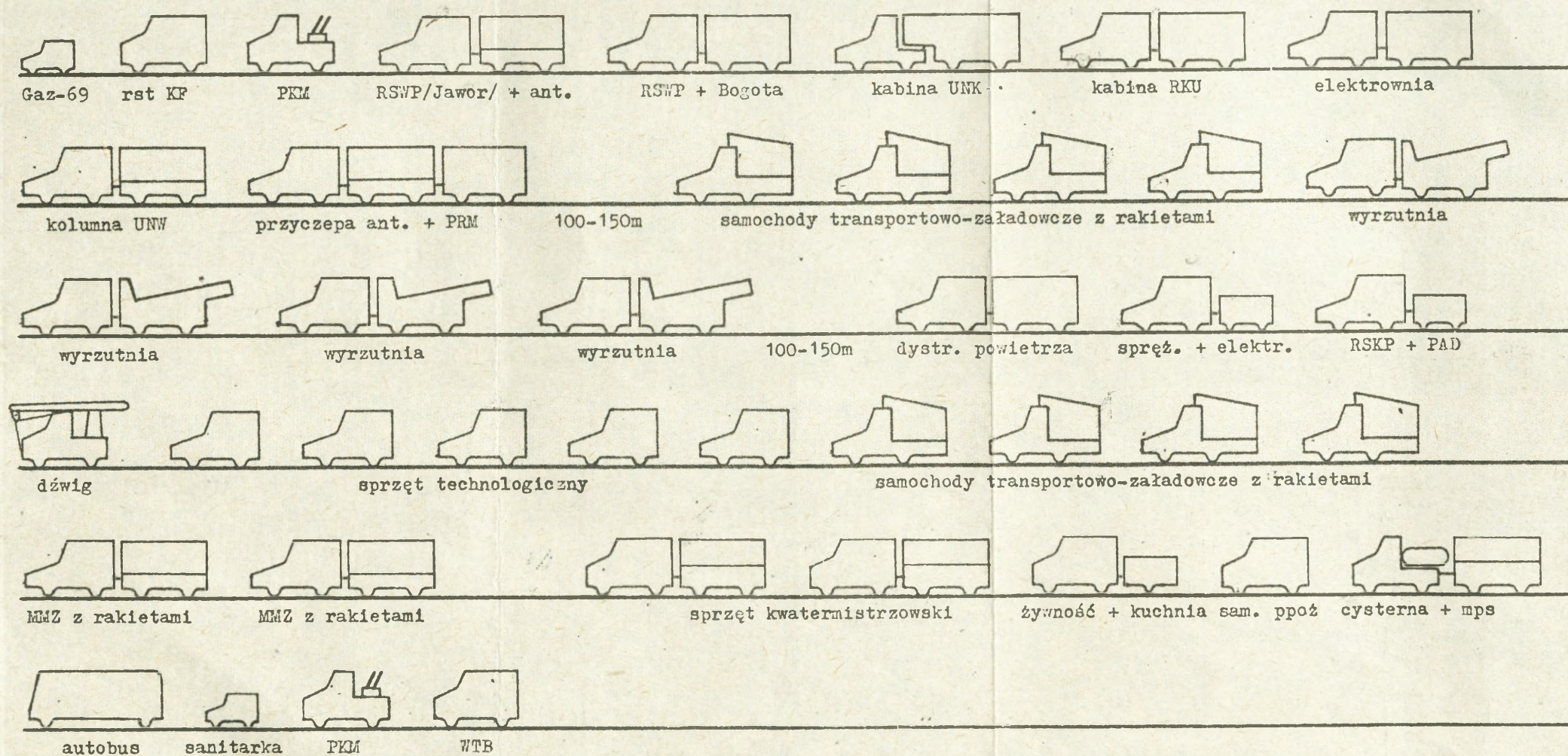
- liczbę rzutów;
- środki przydzielone na czas manewru;
- normy czasowe na wykonanie manewru;

- o/ Rejony nowych SS i ST, rejony RSWP dywizjonów, marszru-
ty zasadnicze i zapasowe.
- d/ Miejsce SD oddziału /ZT/
- e/ Zabezpieczenie techniczne manewru:
 - środki techniczne przydzielone ze sztabu oddziału /ZT/;
 - środki techniczne /transportowe / przydzielone z są-
siednich dywizjonów;
- f/ Organizację obrony przed środkami masowego rażenia:
 - sygnały powiadamiania o zagrożeniu BMR;
 - organizację obserwacji i rozpoznania skażeń w czasie
wykonywania manewru;
 - przydzielony sprzęt OPBMR
- g/ Organizację ochrony i obrony naziemnej:
 - ochronę i obronę kolumn;
 - ochronę i obronę naziemną stanowisk;
- h/ Organizację łączności na okres manewru i po zajęciu no-
wych stanowisk:
 - , podczas marszu kolumn;
 - po zajęciu stanowisk;
 - przydzielone na czas manewru siły i środki łączności;
- i/ Zabezpieczenie inżynieryjno-saperskie:
 - przygotowanie dróg dojazdowych do rejonów stanowisk;
 - zakres i kolejność wykonania prac inżynieryjno-saper-
skich na stanowiskach;
 - przydzielone siły i środki;
 - maskowanie;
- j/ Zabezpieczenie kwatermistrzowskie:
 - organizację żywienia i zakwaterowania stanu osobowego;
 - zabezpieczenie w materiały pędne i smary;
 - organizację dowozu środków materiałowych i sposób ich
przechowywania;
 - zabezpieczenie medyczne;
 - zabezpieczenie pozostawionego mienia;
- k/ Terminy i sposób składania meldunków.

WARIANT USTAWIENIA KOLUMNY MARSZOWEJ DYWIZJONU OGNIOWEGO OPK WYPOSAŻONEGO W PZR S - 75M

WARIANT USTAWIENIA KOLUMNY MARSZOWEJ DYWIZJONU OGNIOWEGO OPK WYPOSAŻONEGO W PZR S - 125M

**NORMY PRACY BOJOWEJ OBSŁUGI DYWIZJONU
OGNIOWEGO DOTYCZĄCE MANEWRU**

Lp	Nazwa normy	Warunki wykonania normy	Czas wykonania zadania		
			SA-75M	S-75M	S-125
1	2	3	4	5	6
1	Przejście sprzętu bojowego z położenia bojowego w marszowe	a/ Stanowisko startowe typu polowego b/ Stanowisko startowe z pełną rozbudową inżynierską	1 godz. 30 min. 2 godz. 15 min.	1 godz. 45 min. 2 godz. 30 min.	2 godz. 00 min. 2 godz. 45 min.
2	Ustawienie dywizjonu w kolumnę marszową		20 min.	20 min.	20 min.
3	Średnia prędkość marszu dywizjonu	a/ Po drogach gruntowych: - w dzień; - w nocy. b/ Po szosach: - w dzień; - w nocy.	20km/godz. 15km/godz. 25km/godz. 20km/godz.	20km/godz. 15km/godz. 25km/godz. 20km/godz.	20km/godz. 15km/godz. 25km/godz. 20km/godz.
4	Zajęcie stanowiska startowego przez dywizjon		30 min.	30 min.	30 min.
5	Przejście sprzętu bojowego z położenia marszowego w bojowe i do gotowości nr 1. Wyjaśnienie: Jeżeli sytuacja powietrzna pozwala, to przeprowadza się sprawdzenia autonomiczne aparatury nadawczo-odbiorczej, kontrolę wyposażenia startowego.	a/ Stanowisko startowe typu polowego b/ Stanowisko startowe z pełną rozbudową inżynierską	2 godz. 15 min. 3 godz. 00 min.	2 godz. 30 min. 3 godz. 15 min.	2 godz. 45 min. 3 godz. 30 min.
6	Sprawdzenie autonomiczne baterii radiotechnicznej	Limituje kabina nadawczo-odbiorcza PA, PW lub UNK z udziałem kolumny UNW	1 godz. 10 min.	1 godz. 10 min.	1 godz. 20 min.
	Kontrola funkcjonowania wyposażenia startowego		13 min.	13 min.	25 min.
	Załadowanie dywizjonu z 1 jo rakiet na transport kolejowy		5 godz.	5 godz.	5 godz.
	Wyładowanie sprzętu dywizjonu z transportu kolejowego		3 godz.	3 godz.	2 godz.

NORMY PRACY BOJOWEJ OBSŁUGI DYWIZJONU
TECHNICZNEGO DOTYCZĄCE MANEWRU

Lp.	Nazwa normy	Warunki wykonania normy	Czas wykonania zadania		
			"DWINA"	"WOŁOCHOW"	"NEWA"
1	2	3	4	5	6
1	Zwijanie dywizjonu technicznego z załadowaniem na samochody 12 rakiet lub 24 rakiety w dtar "NEWA" /łącznie z formowaniem kolumny marszowej/	a/ stanowisko techniczne typu polowego	1 godz. 40 min.	1 godz. 40 min.	1 godz. 20 min.
		b/ Stanowisko techniczne typu stacjonarnego	2 godz. 30 min.	2 godz. 30 min.	
2	Średnia prędkość marszu dywizjonu	a/ Po drogach gruntowych - w dzień - w nocy	20km/godz. 15km/godz.	20km/godz. 15km/godz.	20km/godz. 15km/godz.
		b/ Po szosach: - w dzień - w nocy	25km/godz. 20km/godz.	25km/godz. 20km/godz.	25km/godz. 20km/godz.
3	Rozwijanie dywizjonu technicznego /w pełnym składzie na stanowisku polowym/	Czas określa się gotowością do rozpoczęcia pracy bojowej na stanowisku nr 1; w dtar "NEWA" na stanowisku nr 21.	50 min	50 min	45 min
4	Załadowanie dywizjonu posiadającego rakietę w ilości jednej jednostki ognia na środki transportu kolejowego		12 godz.	12 godz.	5 godz.
5	Wyładowanie dywizjonu posiadającego rakietę w ilości jednej jednostki ognia ze środków transportu kolejowego		12 godz.	12 godz.	4 godz.

VARIANTE USTAWIENIA KOLUMNY MARSZOWEJ DYWIZJONU TECHNICZNEGO OPK

